

LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖ TARYBA

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-02-21 Nr. TTP-2

Vilnius

Posėdis įvyko 2023-02-21.

Posėdžio pirmininkas Rimtautas Ramanauskas.

Posėdžio sekretorė Valda Pranckuvienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Aušra Gratulevičienė – Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės patarėja, Martynas Šiurkus – socialinės apsaugos ir darbo viceministras, Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Audronė Miknevičienė – Finansų ministerijos Finansų politikos departamento vyresn. patarėja, Ieva Žaunierienė – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Verslumo skatinimo politikos skyriaus vedėja.

Profesinių sąjungų atstovai: Inga Ruginienė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkė, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė, Aleksandras Posochovas – Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas, Rimtautas Ramanauskas – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Arvydas Dambrauskas – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Mantas Stanžys – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkas.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidiumo narė, Eigilė Čygaitė-Elzbergienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento vyr. ekspertė, Rūta Skyrienė – Asociacijos „Investors’ Forum“ vykdomoji direktorė, Ineta Rizgelė – Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė, Sigitas Dimaitis – Žemės ūkio rūmų direktorius, Gediminas Rainys – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos patarėjas ekonomikos klausimais.

Kiti asmenys:

Marius Vaščega – Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovas, Ričardas Gaurys – Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje ekonomikos valdysenos pareigūnas, Renata Abromavičiūtė – Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupės patarėja, Aurelija Giedraitytė – Teisingumo ministerijos l. e. p. Teisinių paslaugų politikos grupės vadovė, Artūras Remeikis – Teisingumo ministerijos Teisinių paslaugų politikos grupės vyresnysis patarėjas, Andrej Bondarenko – Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos Vilniaus teritorinio skyriaus patarėjas – vyriausiasis darbo inspektorius, Milda Grajauskaitė – Nacionalinės teismų administracijos Teisinio reguliavimo ir atstovavimo skyriaus vedėja, Rokas Keršys – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos projektų vadovas, „Kurk Lietuvai“ atstovas, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Tautvydas Zesas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėjas, Jurgita Vitkauskienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Jekaterina Navickė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Strateginių sprendimų paramos grupės atstovė, Milda Kojelienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo rinkos grupės patarėja, Daiva Liugienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo rinkos grupės patarėja, Daiva Kvedaraitė – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ generalinė sekretorė.

Darbotvarkė.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Europos Komisijos pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl socialinio dialogo stiprinimo Europos Sąjungoje projekto pristatymas.

2. Dėl EBPO rekomendacijų Lietuvai pristatymo.

3.1. Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 2, 4, 16, 20, 25, 30², 35, 37, 38, 39³, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48¹, 55, 56, 57, 58, 60 straipsnių, IV skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 59¹, 59² straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95, 362¹ straipsnių pakeitimo ir 96¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo ir 22¹ straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektu.

3.2. Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 736 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

4. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso Nr. IX-743 282 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1848“ projekto.

5. Dėl kito Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Rimtautas Ramanauskas informavo posėdžio dalyvius, kad kvorumas yra. Taip pat informavo, kad daromas posėdžio vaizdo ir garso įrašas Pasiūlė pradėti posėdį nuo pirmojo darbotvarkės klausimo.

NUTARTA. Patvirtinti 2023 m. vasario 21 d. Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio darbotvarkę.

1. SVARSTYTA. Europos Komisijos pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl socialinio dialogo stiprinimo Europos Sąjungoje projekto pristatymas.

Marius Vaščega, Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovas, padėkojo už galimybę dalyvauti Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdyje bei pristatė Europos Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl socialinio dialogo stiprinimo Europos Sąjungoje projekto (dokumentas patvirtintas sausio mėnesį). Europos Komisija yra parengusi daug dokumentų, susijusių su socialiniu dialogu. Europos socialinių teisių ramsčio aštuntame principu numatyta, kaip privalo būti stiprinamas socialinis dialogas, kas yra socialinis dialogas, kodėl jis svarbus, kalbama apie kolektyvinius susitarimus ir kt. 2021 m. socialiniai išsipareigojimai taip pat numato socialinio dialogo svarbą. 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje taip pat yra dėmesys socialiniam dialogui. Socialinis dialogas skatina ekonominę ir socialinę atsparumą, skatina konkurencingumą, tvarų augimą, formuoja darbo ateitį. Valstybės, turinčios stiprias socialinio dialogo sistemas ir plačią kolektyvinių derybų aprėptį, kaip taisyklė turi konkurencingesnes, atsparesnes ekonomikas. Socialiniai partneriai svarbūs ir krizių laikotarpiu. Kokia problema su socialiniu dialogu Europos Sąjungoje? Kokybė ir aprėptis atskirose Europos Sąjungos valstybėse labai skiriasi. Mažėja dalyvavimas profesinėse sąjungose – nuo 2000 m. sumažėjo 10 proc. (nuo 66 proc. iki 56 proc.). Retai atstovaujama naujesnėms užimtumo formoms (darbas skaitmeninėse platformose), tam tikroms grupėms (jaunimas), tam tikriems sektoriams. Rekomendacija nėra kietosios teisės dalykas, kadangi socialinio dialogo sistemos skirtingose valstybėse labai skiriasi istorine, ekonomine, politine prasme. Yra ir bendri principai. Jų pagrindu išdėliota rekomendacija. Bendri principai remiasi stiprių nepriklausomų profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų techniniais pajėgumais, galimybe gauti tinkamą informaciją, visų dalyvaujančių šalių išsipareigojimas įsitraukti į socialinį dialogą, pagarba pagrindinėms asociacijų laisvėms, kolektyvinių derybų teisėms, tinkama institucinė parama. Reikalinga užtikrinti socialiniam dialogui palankią aplinką, užtikrinti, kad su socialiniais partneriais būtų konsultuojamasi ekonominiais, užimtumo, socialinės politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimais. Skatinama socialinius partnerius nagrinėti naujas darbo formas, netipinį užimtumą, plačiai skelbti informaciją apie socialinio dialogo naudą, sudarytas kolektyvines sutartis, didinti darbdavių ir profesinių organizacijų pajėgumus, skatinti kolektyvinių sutarčių sudarymą. Kalbėjo,

kad Trišalė taryba pristatomoje rekomendacijoje ras sau svarbių dalykų. Yra numatyti rekomendacijų (kai jos bus patvirtintos) stebėjimo instrumentai. Rekomendacijos svarba Lietuvai per Direktyvą dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio. Šioje Direktyvoje nustatomos taisyklės, kurios padėtų nustatyti minimaliojo darbo užmokesčio adekvatumą tose valstybėse, kur jis taikomas. Direktyvoje pateikiamos nuostatos, kuriomis skatinamos kolektyvinės derybos. Direktyvoje numatyta, kad tose Europos sąjungos valstybėse, kuriose kolektyvinių derybų aprėptis mažesnė, nei 80 proc., bus reikalaujama parengti veiksmų planus ir sudaryti reikiamas sąlygas kolektyvinėms deryboms. Šią Direktyvą reikės įgyvendinti iki 2024 m. lapkričio mėnesio 15 d. Šiuo metu kolektyvinių derybų aprėpties duomenys Lietuvoje pakankamai žemi (2019 m. duomenimis tik 8 proc. visų darbuotojų buvo padengti kolektyvinėmis sutartimis ir tik 7 proc. priklausė profesinėms sąjungoms). Geri poslinkiai – pasirašytos kolektyvinės sutartys sveikatos sistemoje, susitarimas dėl darbo užmokesčio. Tikisi kad rekomendacija skatins socialinį dialogą Lietuvoje.

Aurelija Maldutytė priminė, kad yra ir įmonių lygmens kolektyvinės sutartys, kad verslas kalbasi su darbuotojais. Paprašė fiksuoti darbdavių pasiūlymą dėl MMA formulės svarstymo atnaujinimo Darbo santykių komisijoje.

Inga Ruginienė kalbėjo, kad skaičiuojant kolektyvinių sutarčių aprėptį, imamos visų lygmenų kolektyvinės sutartys. Dėl MMA svarstymo Darbo santykių komisijoje – tai ne šiandienos klausimas. Kalbėjo apie tarimosi kultūrą. Paminėjo, kad laukia socialinio dialogo projekto.

Aleksandras Posochovas pritarė Ingos Ruginienės nuomonei. Kalbėjo, kad įsigaliojus naujam Darbo kodeksui, daug kolektyvinių sutarčių privačiame sektoriuje išnyko. Kolektyvinių sutarčių skaičių kelia viešasis sektorius. Paminėjo, jog darbdaviai sako, kad neturi įgaliojimų derėtis.

Rūta Skyrienė kalbėjo, kad mažas žmonių poreikis jungtis į profesines sąjungas. Tai matoma ir Skandinavijos šalyse. Reikalingas organizacijų, kurios dalyvauja socialiniame dialoge, stiprinimas, pvz. derybų menas, ekonominės žinios profesinių sąjungų atstovams. Pritarė, kad mažai darbdavio lygmens kolektyvinių sutarčių. Priminė, kad dalyvavimas asociacijose nėra privalomas. Paminėjo, kad negali būti sudaroma šakos kolektyvinė sutartis, kai asociacija apima daug sektorių.

Sigitas Dimaitis kalbėjo, kad Vyriausybė turėtų pasidomėti rekomendacijomis, Vyriausybei taip pat reikia socialiniu dialogu domėtis. Dažnai veikiama buldozeriu.

Rūta Juršaitė kalbėjo, kad iš esmės rekomendacijoms pritaria ir kad Lietuvos teisės aktai atitinka rekomendacijas. Paminėjo, kad yra sudaryta darbo grupė prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos dėl sisteminių pokyčių socialinių garantijų srityje, kad siūlomi tam tikrų Darbo kodekso straipsnių, susijusių su socialiniu dialogu, keitimai. Visa tai svarstoma dvišaliuose darbdavių ir profesinių sąjungų susitikimuose.

Ineta Rizgelė kalbėjo, kad projekto klausimu susitikimas vyko tik vieną kartą, todėl norėtų vėl susitikti ir svarstyti šį klausimą.

Dalia Jakutavičė kalbėjo, kad nėra konkrečios strategijos dėl socialinio dialogo, nekalbama apie priemones, kaip sieksime socialinio dialogo.

Marius Vaščega kalbėjo dėl socialinio dialogo mažėjimo. Sutiko, kad mažėja kolektyvinių sutarčių, tačiau pabrėžė, kad socialinio dialogo svarba išlieka. Kelioms šalims pavyko padidinti kolektyvinių sutarčių aprėptį (Suomija, Danija, Ispanija, Italija). Komisijos pozicija – kuo didesnė diskusija dėl Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (RRF plano) sutarimo, tuo geriau.

NUTARTA. Susipažinta su Europos Komisijos pasiūlymo dėl Tarybos Rekomendacijos Dėl socialinio dialogo stiprinimo Europos Sąjungoje projekto pristatymu ir išklaustyta socialinių partnerių nuomonės šiuo klausimu.

2. SVARSTYTA. Dėl EBPO rekomendacijų Lietuvai pristatymo.

Audronė Miknevičienė, Finansų ministerijos Finansų politikos departamento vyresnioji patarėja, pristatė skaidres „EBPO rekomendacijų pristatymas. Projektas „Mokesčių, socialinio draudimo įmokų ir socialinių išmokų sistemos Lietuvoje stiprinimas, siekiant sumažinti nelygybę ir skurdą bei skatinti ekonomikos augimą” (*skaidrės pridedamos*). Priminė, kad išsami ataskaita yra patalpinta EBPO tinklapyje. Informavo, kad projekte dalyvavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir Finansų ministerija. Nurodė tikslus: analizuoti gyventojų pajamas ir jų apmokestinimą (GPM, socialinio draudimo įmokos ir socialinės išmokos); pateikti rekomendacijas (sistemos taptų efektyvesnės ir teisingesnės (vienodos sąlygos), pajamų nelygybė ir skurdas sumažėtų, didėtų perskirstymas per mokesčius, būtų skatinamas ekonominis augimas). Palyginimas su EBPO šalimis, rekomendacijos, dalies rekomendacijų vertinimas (fiskalinis, pajamų nelygybė). Analizuotas GPM taikomas: pajamoms iš darbo santykių; savarankiško darbo pajamoms; kapitalo pajamos (siaura apimtimi). Lietuvoje mažas perskirstymas per biudžetą. Mokesčių ir išmokų perskirstymo vaidmuo ribotas –pajamų nelygybė viena didžiausių tarp EBPO šalių. Išlaidų poreikis didelis ir auga(senėjanti visuomenė, 1/5 skursta).

Mokestinės naštos (GPM+SODRA) progresyvumas menkas arba yra regresyvus (tik 1 proc. dirbančiųjų taikomas 32 % tarifas, SODROS grindys, SODROS lubos, fiksuotas mokestis įsigyjant VL). Santykinai mažos paskatos dirbti. Trūksta teisingumo –mokestinė našta priklauso nuo veiklos formos. Pagrindiniai tikslai: mažinti pajamų nelygybę, kurti teisingesnę mokesčių sistemą, didinti paskatas įsidarbinti. Tikslų reikėtų siekti šiais būdais: didinti progresyvumą darbo pajamoms, panašiau apmokestinti skirtingus pajamų šaltinius. Siūloma nustatyti fiksuotą NPD, progresinį laiptelį. Pristatė rekomendacijas, kaip keisti individualios veiklos apmokestinimą (didinant mokesčius, prilyginant darbo santykiams). Siūloma atsisakyti prezumpcijos taisyklės tam, kad būtų galima žinoti tikrąsias veiklos sąnaudas. Siūloma didinti žemės ūkio veiklos apmokestinimą. Paminėjo atotrūkį apmokestinant žemas, vidutines ir aukštas pajamas. Siūloma pagal verslo liudijimą visas veiklas vykdyti iki tam tikros ribos (iki 20 tūkst. eurų). Pristatymą užbaigė sakydama, kad EBPO rekomendacijų apimtis yra didelė ir bus priimami ne vienos ministerijos sprendimai. Šiuo metu rekomendacijos analizuojamos, vertinamos.

Aurelija Maldutytė paklausė, kiek apsimoka eiti dirbti, kaip prarandamos visos pašalpos. Ar tikrai neapsimoka eiti dirbti?

Audronė Miknevičienė paaiškino, kad čia tokių skaičiavimų nėra atlikta.

Jekaterina Navickė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovė, pristatė EBPO rekomendacijas dėl socialinio draudimo išmokų. Kalbėjo apie nedarbo sąštus. Priminė, kad finansinė paskata – ne vienintelė. Supažindino su rekomendacijomis dėl nedarbo socialinio draudimo išmokų, piniginės socialinės pašalpos ir vaiko išmokų, būsto nuomos kompensacijų, valstybinio socialinio draudimo įmokų, gyventojų pajamų mokesčio. Siūloma sumažinti minimalų reikalingą socialinio draudimo įmokų laikotarpį, ilginti NSD išmokų mokėjimo trukmę. Rekomenduojama išlaikyti išmokų dydžius. Siūloma didinti algų dydį. Išsprendus algų klausimą, turėtų išsispręsti nedarbo sąštų problema. Rekomenduojama siekti didesnio paramos adekvatumo. Paminėjo, kad papildomos išmokos įsidarbinant, mokestiniai kreditai - teigiamas paskatinimas. Rekomenduojama didinti būsto nuomos kompensavimo prieinamumą. Siūloma nemažinti darbuotojų įmokų lubų, netaikyti socialinio draudimo įmokų pensijoms, išlaikyti darbdavio įmokų grindis. Siūloma vienodinti skirtingų pajamų šaltinių apmokestinimą.

Eigilė Čygaitė kalbėjo, kad pirmojoje prezentacijoje buvo kalbama, kad reikia didinti paskatą dirbti.

Jekaterina Navickė kalbėjo, kad prieštaravimo nėra, kadangi paskatos dirbti galima siekti dviem būdais: stumti priverstinai dirbti arba pozityviomis priemonėmis. Galima siekti kompromisinio varianto.

Inga Ruginienė padėkojo už rekomendacijų pristatymą. Paminėjo, jog apie tai profesinės sąjungos kalba ne vienerius metus. Kalbėjo, kad beveik neįmanoma rasti darbo tiems, kam iki pensijos liko keli metai. Problema – ar apsimoka, ar neapsimoka dirbti, pvz. darbo vieta gali būti labai toli nuo gyvenamosios vietos. Gal rekomendacijos bus įgyvendintos mūsų šalyje per nacionalinę teisėkūrą.

NUTARTA. Susipažinta su EBPO rekomendacijų Lietuvai pristatymu ir išklaudyta socialinių partnerių nuomonė šiuo klausimu.

3.1. SVARSTYTA. Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 2, 4, 16, 20, 25, 30², 35, 37, 38, 39³, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48¹, 55, 56, 57, 58, 60 straipsnių, IV skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 59¹, 59² straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95, 362¹ straipsnių pakeitimo ir 96¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo ir 22¹ straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektų.

Tautvydas Zesas ir Jelena Polijančuk, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai, pristatė skaidres „Užimtumo įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso, Statybos įstatymo ir Mokesčių administravimo įstatymo pakeitimai“ (*skaidrės pridėdamos*). Trišalės tarybos nariai buvo informuoti, kad šios dienos posėdyje norima pristatyti siūlomą Užimtumo įstatymo projektą ir jo lydymųjų įstatymų projektus. Buvo kalbėta, kad projekto tikslas – sumažinti nelegaliai dirbančių asmenų mastą Lietuvoje, pristatyti uždaviniai, atkreiptas dėmesys, kad sankcijos už nelegalų darbą nedidintos 11 metų, pabrėžta, kad jos yra mažiausios visoje ES. Pranešėjai pristatė siūlomus pakeitimus bei siekiamus pokyčius. Yra siūloma sankcijas numatyti ne eurais, o pagal Vyriausybės patvirtintą minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydį. Taip pat buvo pristatytas pasiūlymas papildyti nelegalaus darbo sąvoką, t. y. nelegaliu darbu būtų laikomas ir dabas be skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo (toliau – ID kodas) nurodant, kad tokia sistema galioja statybų sektoriuje nuo 2022 m. balandžio 1 d. Buvo informuota, kad papildžius nelegalaus darbo sąvoką, jog darbuotojo darbas neturint galiojančio ID Kodo laikoma nelegaliu darbu, sumažins nelegalaus darbo inspektavimo laiką 25 procentais. Taip pat nurodyta, kad bus pristatyta ir trečioji siūlomų pakeitimų dalis – dėl Civilinio proceso kodekso 736 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

Inga Ruginienė klausė, ar planuojama ID kodą išplėsti ir kituose sektoriuose, ne tik statybų sektoriuje. Ji pasidžiaugė dėl planų didinti baudas bei planais nedeklaruotą darbą paversti nelegaliu darbu. Tačiau pabrėžė, kad jau seniai buvo ir yra akcentuojama, kad VDI pajėgumai yra per maži atliekant svarbias funkcijas, taip pat pasisakė apie jai nedidinantą finansavimą. Klausė, ar nenumatoma plėsti VDI pajėgumų ir didinti finansavimo.

Jelena Polijančuk atsakė, kad kol kas koncentruojamasi į šį rizikingiausią sektorių, tačiau svarstoma galimybė ID kodą išplėsti ir į kitus sektorius, tik šiuo metu nėra konkretnių planų, kuriais būtų galima pasidalinti su socialiniais partneriais. Kalbėdama apie padidintus VDI pajėgumus, nurodė, kad naujoms pareigybėms numatytas ir papildomas finansavimas, šią savaitę vyksta konkursai į naujas pareigybes.

Aurelija Maldutytė paprašė klausimą perkelti į Darbo santykių komisiją detalesniam nagrinėjimui, sakydama, kad tai yra ir kitų darbdavių nuomonė, kurios posėdyje turėtų dalyvauti ir VDI atstovai. Klausė apie siūlomas baudas statytojams užsakovams – fiziniams asmenims, ar tokie asmenys turi rūpintis, kad statytojai turėtų ID kodus.

Tautvydas Zesas atsakė, kad šiuo metu patikrinti, ar asmuo turi ID kodą, gali bet kas.

Aurelija Maldutytė replikavo klausdama, kodėl norima VDI ir kitų priežiūros, kontrolės institucijų atsakomybę perkelti paprastiems žmonėms – Lietuvos Respublikos piliečiams, pabrėžė, kad būna įvairių situacijų - žmonės neturi interneto arba juo nesinaudoja. Taip pat pasisakė apie matytą darbo skelbimą, kuriame vyr. inspektoriumi nesiūlomas net VDU.

Jelena Polijančuk atsakė, kad galima sudaryti paslaugų teikimo sutartį ir įgalioti kitą asmenį – rangovą, kad jis pasirūpintų, kad būtų samdomi legaliai dirbantys asmenys. Akcentavo, kad VDI privačių namų ar butų remonto ir/ar renovacijos srityje mato didelį šešėlį.

Dalia Jakutavičė klausė dėl projekte numatytų nedraudiminių laikotarpių, kurie taip pat taps nelegaliu darbu, – kaip techniškai juos pamatys VDI darbuotojai. Kalbėjo apie darbo ginčų komisijų darbo tendencijas.

Tautvydas Zesas atsakė, kad VDI patikrinimo metu gali prisijungti prie Sodros duomenų bazės ir patikrinti, ar asmuo yra/nėra nedraudiminiame laikotarpyje. Šiuo metu tai traktuojama kaip nedeklaruotas darbas, po pakeitimo būtų nelegalus darbas.

Arvydas Dambrauskas išsakė nuomonę, kad ID kodas turėtų būti nurodytas viešoje erdvėje paskelbtame skelbime apie atliekamus statybos darbus.

Ineta Rizgelė taip pat pritarė klausimo perkėlimui į Darbo santykių komisiją, sakydama, kad projektas yra didelės apimties ir norisi jį tinkamai išnagrinėti. Ji klausė, kokios priežastys paskatino imtis siūlomų pokyčių. Pasisakė apie drąsiai siūlomas didinti baudas. Kalbėjo, kad gerai būtų išgirsti Teisingumo ministerijos nuomonę.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė pritarė, kad klausimas būtų perduotas Darbo santykių komisijai. Kalbėjo apie siūlomas baudas ir jų proporcingumą sakydama, kad kol kas jis nėra aiškus.

Andrej Bondarenko, Valstybinės darbo inspekcijos Vilniaus teritorinio skyriaus patarėjas – vyriausiasis darbo inspektorius kalbėjo, kad VDI mato, kaip nedraudiminiu laikotarpiu yra išnaudojami darbuotojai. Nelegalaus darbo atveju asmuo paliekamas be jokių socialinių garantijų. Nurodė, kad iš VDI praktikos tai dažniausiai būna transporto arba statybos sektoriai. Atkreipė dėmesį, kad šiuo metu Užimtumo įstatymo 58 str. yra nurodytas baigtinis nedeklaruoto darbo atvejų sąrašas, pasisakė apie esančias per mažas baudas dėl tokių atvejų. Sodros programėlė yra vieša, patikrinti ID kodą nėra sudėtinga. Suabejojo, ar pasiteisintų siūlymas nurodyti ID kodą skelbime, nes ir dabar pagal galiojantį teisinį reguliavimą, statytojas turi kiekvieną dieną įsitikinti, kad ID kodas galioja. Akcentavo, kad statybvietyje yra atsakingas statytojas (užsakovas).

Aurelija Maldutytė pabrėžė siekį įvesti kuo daugiau skaidrumo, bet mano, kad atsakingas turėtų būti pats fizinis asmuo, kuris atlieka darbus. Kalbėjo, kad trūksta baudų adekvatumo tarp neskaidriai dirbančio ir jo paslaugas užsakiusio fizinio asmens.

Rimtautas Ramanauskas pasiūlė išklausti klausimo pristatymą „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 736 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto“.

3.2. SVARSTYTA. Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 736 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

Rokas Keršys, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos projektų vadovas, kalbėdamas apie Civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 736 straipsnio siūlomus pakeitimus, pristatė skaidres „Bedarbių skolininkų integracija į darbo rinką. Išskaitų iš darbo užmokesčio sistemos efektyvinimas“ (skaidrės pridedamos).

Aurelija Giedraitytė, Teisingumo ministerijos l. e. p. Teisinių paslaugų politikos grupės vadovė, atkreipė dėmesį, kad projektas buvo gautas vėlai ir nebuvo galimybės jo visapusiškai įvertinti. Ji nurodė, kad Teisingumo ministerijos nuomone, trūksta daug duomenų, kad būtų galima įvertinti poveikį skolų išieškojimo efektyvumui. Pabrėžė, kad siūlomi pokyčiai yra drastiški ir turės didžiulį poveikį tiek valstybės biudžetui, tiek kreditorių interesams. Mano, kad reikėtų duomenų apie tai, kokį darbo užmokestį šiuo metu gauna skolininkai, kiek ilgės skolos atidavimo laikotarpis, kaip tai paveiks nukreipiamą išieškojimą į nekilnojamąjį turtą, jei nebus išieškoma iš MMA, pabrėžė, kad žymiai ilgės išieškojimo laikotarpis. Taip pat kalbėjo apie Ministrės Pirmininkės pavedimu sudarytą darbo grupę, kurios tikslas - rasti naujus išieškojimo šaltinius iš kitų pajamų, ne tik iš darbo užmokesčio, šie tikslai turėtų būti suderinti. Kalbėjo apie kreipimąsi į Valstybinę duomenų agentūrą dėl papildomų duomenų gavimo, kad būtų galima visapusiškai įvertinti siūlomų pakeitimų poveikį. Nurodė, kad reikėtų pasižiūrėti, ar esamas teisinis reguliavimas nesukelia problemų kitoms

valstybėms. Paminėjo, kad yra informacijos, kad Latvija svarsto keisti savo teisinį reguliavimą, nes yra matoma, kad esamas teisinis reguliavimas, kai neišskaitoma nuo MMA, skatina asmenis slėpti savo pajamas.

Inga Ruginienė padėjo už puikų pristatymą ir klausė, ar CPK 736 str. pakeitimo projekte yra eliminuojamos vagystės, ar nebuvo galvota šią dalį papildyti kitais elementais.

Rokas Keršys atsakė, kad CPK 736 str. 1 d. 1 p. yra paliekamas. Pabrėžė, kad šiuo metu norima koncentruotis į nelegalaus darbo ir bedarbystės problemas. Bet jei yra manoma, kad tai yra gera idėja, bus galima apsvarstyti komandos viduje.

Aurelija Maldutytė pasisakė apie manipuliatyvius žmones, apie skolų atsiradimą. Kalbėjo, kad būtų gerai matyti, iš kur yra atsiradusios skolos ir apie kokią grupę žmonių kalbama. Nurodė nežinanti, ar tai yra patys geriausi dydžiai ir kaip tai koreliuoja su galimu rezultatu, Galbūt turėtų būti 25 proc. nuo MMA, o gal visada 20 proc., - galbūt reikėtų išgirsti elgsenos psichologų nuomonę. Taip pat reikėtų turėti daugiau pavyzdžių iš kitų šalių.

Rūta Skyrienė pasidomėjo, kokia šio projekto stadija. Išsakė susidariusią nuomonę, kad bandoma pagerinti situaciją to, kuris piktybiškai/arba ne skolinasi ir negrąžina skolų. Akcentavo, kad yra pamirštama, kad skolas gražinti reikia. Mano, kad reikėtų dar pasvarstyti ir paieškoti variantų, kurie atlieptų abi puses.

Dalia Jakutavičė klausė, ar projekte kalbama apie maksimalius dydžius, o jei taip – tai būtina pabrėžti. Konkretų dydį nustatytų tie, kurie priimtų sprendimą.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė klausė, ar yra žinoma, kiek yra žmonių, uždirbančių MMA ir mokančių skolas.

Akvilė Razumienė nurodė trumpai pavaduosianti Lietuvos verslo konfederacijos narę Inetą Rizgelę. Kalbėjo, kad Lietuvos verslo konfederacija pritaria, kad yra problema, tačiau siūlomų pakeitimų nauda yra abejojama. Pabrėžė, kad sprendimai ir siūlymai turėtų būti subalansuoti. Šiuo metu visos priemonės nukreiptos tik į skolininkų sąlygų pagerinimą, skolos padengimo palengvinimą, tačiau nematoma sprendimo, kaip bus atliepti teisėti kreditorių lūkesčiai. Nurodė, kad siūloma tiek Užimtumo įstatymo projektą, tiek ir šį CPK 736 str. projektą perduoti nagrinėti Darbo santykių komisijai.

Dalia Jakutavičė abejojo, ar verta perduoti nagrinėti Darbo santykių komisijai, kol šis projektas yra dar labai „žalias“.

Rokas Keršys nurodė, kad šis projektas yra pakete kartu su Užimtumo įstatymo projektu. Pritarė Teisingumo ministerijos atstovės pastaboms, kad reikės nemažai įstatyminių pakeičiųjų. Kalbėjo, kad papildomų duomenų nebuvo prašyta, nes nebūtų tilpta į šio projekto rėmus. Informavo, kad yra atlikta analizė su užsienio šalių pavyzdžiais. Kalbėjo, kad Trišalės tarybos narių paminėti dydžiai jau dabar yra įstatyme, jie nėra keičiami, bet esant reikalui, galima apie tai svarstyti. Yra palikta šiek tiek laisvumo, kuris nėra labai žalingas. Kalbėdamas apie skolininkus pabrėžė, kad labiausiai jie yra įsiskolinę valstybei ir siūlomi pakeitimai šiam kreditoriui būtų geriausi. Pagrindinės priežastys jų skoloms yra greitieji kreditai, nesumokėtos baudos už važiavimą be bilietų viešuoju transportu ir nesumokėti komunaliniai mokesčiai. Kalbėjo, kad dažnai girdima, kad žmonėms, kurie nori gražinti skolas, mažai lieka lėšų pragyvenimui, o ypač krizės kontekste.

Aurelija Giedraitytė atkreipė dėmesį, kad nėra visiškai pagrįstas atsakymas nesikreipti papildomų duomenų dėl poveikio vertinimo. Kol kas aiškinamajame rašte pateiktas poveikio vertinimas, įžvelgiant tik teigiamas puses ir tai grindžiama tam tikromis prielaidomis. Visiškai nėra informacijos, kaip tai paveiks esamą situaciją išieškant skolas, kiek ilgės skolos išieškojimo laikotarpis, kaip tai paveiks kreditingumo vertinimą, paslaugų suteikimą. Kalbėjo, kad nereikia pamiršti piktybinių skolininkų, paminėjo, kad yra atvejų – 510 asmenų, kai vienas asmuo turi virš 170 baudų, todėl reikėtų platesnio įvertinimo.

Rūta Juršaitė atkreipė dėmesį, kad tiek Užimtumo įstatymo projekto paketas, tiek CPK 736 str. projektas šiame posėdyje buvo tik pristatyti, kad socialiniams partneriams būtų aiškiau, o

derinimo procesas dar vyks ir toliau. Pritarė, kad šie įstatymų projektai būtų perduoti nagrinėti Darbo santykių komisijai.

Rimtautas Ramanauskas apibendrino, kad abu klausimai perduodami nagrinėti Darbo santykių komisijai.

NUTARTA. Pavesti Darbo santykių komisijai apsvarstyti ir Lietuvos Respublikos trišalei tarybai pateikti išvadas šiais klausimais:

1. Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 2, 4, 16, 20, 25, 30², 35, 37, 38, 39³, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48¹, 55, 56, 57, 58, 60 straipsnių, IV skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 59¹, 59² straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95, 362¹ straipsnių pakeitimo ir 96¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo ir 22¹ straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektų.

2. Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 736 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

4. SVARSTYTA. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso Nr. IX-743 282 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1848“ projekto.

Jurgita Vitkauskienė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, informavo, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pakartotinai įvertino Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, Viešojo valdymo grupės, Teisingumo ministerijos bei Nacionalinės teismų administracijos pastabas ir pakartotinai pristato Vyriausybės nutarimo projektą dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso Nr. IX-743 282 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, kurį parengė Seimo narys G. Paluckas. Nurodė, kad Vyriausybės nutarimo projekte siūloma nepritarti įstatymo projektui, nes būtų nepasiektas Įstatymo projekto aiškinamajame rašte keliamas tikslas – skatinti streikų organizavimą, t. y. apskundus teismo sprendimą streikas galėtų vykti, o apskundimas nestabdytų streiko. Pranešėja nurodė, kad galiojantis teisinis reglamentavimas ir šiuo metu užtikrina galimybę teismo sprendimą leisti vykdyti skubiai. Taip pat pažymėjo, kad pastaraisiais metais streikų skelbimas strigo dėl to, kad darbdaviai naudojami savo procesine teise ir kreipėsi į teismus, kad taikytų laikinąsias apsaugos priemones, taip pat dėl streiko atidėjimo ar sustabdymo įmonėse, teikiančiose neatidėliotinas paslaugas, kai tai gali sukelti pavojų žmonių gyvybei, sveikatai ar saugumui. Skubaus teismo sprendimo vykdymo įtvirtinimas nepasieks šio įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyto tikslo – skatinti streikų organizavimą, t. y. apskundus teismo sprendimą streikas galėtų vykti, o apskundimas nestabdytų streiko. Šis pasirinktas kelias neduotų laukiamo rezultato ir nepalengvintų streikų skelbimo proceso, nes ir vykdant teismo sprendimą skubiai, darbdaviai galėtų naudotis savo procesinėmis teisėmis. Apibendrinama nurodė, kad reikėtų ieškoti kitų priemonių norint paspartinti streikų skelbimą. Taip pat informavo, kad posėdyje dalyvauja Teisingumo ministerijos ir Nacionalinės teismų administracijos atstovai.

Inga Ruginienė pasitikslino, kodėl šis klausimas grįžo į Trišalę tarybą.

Jurgita Vitkauskienė pažymėjo, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupė stengiasi Trišalę tarybą informuoti apie teisės aktų projektus ir juos suderinti su socialiniais partneriais.

Milda Grajauskaitė, Nacionalinės teismų administracijos Teisinio reguliavimo ir atstovavimo skyriaus vedėja, pakartojo, kad, kaip ir buvo pristatyta, teisinio reguliavimo priemonės ir šiuo metu yra įtvirtintos tiek Darbo kodekse, tiek Civilinio proceso kodekse. Pabrėžė, kad siūlomi pakeitimai nei paspartintų, nei paskatintų streikų.

Rimtautas Ramanauskas paklausė, kaip būtų galima paspartinti streikus.

Milda Grajauskaitė atsakė, kad tai ne šios institucijos kompetencijos sritis.

Renata Abromavičiūtė, Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupės patarėja, informavo, kad Teisingumo ministerijos pozicija yra tokia pati kaip ir Nacionalinės teismų administracijos pozicija, t. y. yra galiojantis reglamentavimas ir siūlomi pakeitimai esamos situacijos neišspręs. Sakė pritarianti, kad reikėtų ieškoti kitų priemonių.

Rimtautas Ramanauskas pakartojė klausimą dėl paspartinimo.

Renata Abromavičiūtė atsakė, kad Teisingumo ministerija prisidėtų, jei būtų rengiami teisės aktų pakeitimai, kompetencijos ribose juos vertintų, bet savo pasiūlymų neturi.

NUTARTA. Išklaudyta informacija „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso Nr. IX-743 282 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1848“ projekto“.

5. SVARSTYTA. Dėl kito Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio.

Inga Ruginienė nurodė, kad profesinės sąjungos nori pateikti pasiūlymą dėl posėdžio organizavimo. Pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupei organizuojant posėdžius, įvertinti darbotvarkės klausimus. Jei būtų tik klausimai, kuriais informacija pristatoma ir išklaudyta, organizuoti posėdžius nuotoliniu būdu, o jeigu yra svarstymas ir reikalingas sprendimų priėmimas - organizuoti „gyvus“ posėdžius. Klausė kitų Trišalės tarybos narių nuomonės dėl šio pasiūlymo.

Rimtautas Ramanauskas apibendrino, kad visos pusės pritaria pasiūlymui. Kitą posėdį pasiūlė surengti kovo 21 d. Atkreipė dėmesį, kad tai bus paskutinis posėdis, kuriame jis pirmininkaus.

NUTARTA. Kitą Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdį organizuoti 2023 m. kovo 21 d. 14.00 val. (posėdžio formatas bus parinktas, atsižvelgiant į pakeiktus svarstyti klausimus).

Posėdžio pirmininkas

Rimtautas Ramanauskas

Posėdžio sekretorė

Valda Pranckuvienė